

IHTTNING CRAM METODOLOGIYASI ASOSIDA TAHLIL (CHEXIYA TAJRIBASI)

Hakimov Hakimjon Abdullo o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti professori, i.f.d.

Annotasiya

Ushbu maqolada Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD)ning “Country Risk Assessment Model” (CRAM) metodologiyasi asosida Chexiya Respublikasining mamlakat riski va iqtisodiy barqarorligi tahlil qilingan. Tadqiqotda Chexiyaning yuqori daromadli OECD a'zosi sifatida eksportga yo'naltirilgan iqtisodiyoti hamda Yevropa Ittifoqiga barqaror integratsiyasi uning past riskli davlat sifatidagi mavqeyini belgilovchi asosiy omillar sifatida ko'rib chiqilgan. CRAMning miqdoriy va sifatli indikatorlari asosida Chexiyaning moliyaviy holati, geosiyosiy afzalliklari va tashqi iqtisodiy zaiflik darajasi tahlil etilgan.

Kalit sozlar: iqtisodiy barqarorlik, eksport krediti, risk darajasi, moliyaviy holat, geosiyosiy mavqe, tashqi zaiflik.

Аннотация

В данной статье был проведён анализ странового риска и экономической стабильности Чешской Республики на основе методологии «Country Risk Assessment Model» (CRAM), разработанной Организацией экономического сотрудничества и развития (ОЭСР). Рассматривались такие факторы, как статус Чехии в качестве государства с высоким доходом и членства в ОЭСР, экспортно ориентированная экономика и стабильная интеграция в Европейский союз, которые определяли её положение как страны с низким уровнем риска. Были проанализированы количественные и качественные показатели CRAM, включая финансовое положение, геополитические преимущества и внешнюю уязвимость Чехии.

Ключевые слова: экономическая стабильность, экспортный кредит, уровень риска, финансовое положение, геополитическое положение, внешняя уязвимость.

Abstract

This article analyzed the country risk and economic stability of the Czech Republic based on the “Country Risk Assessment Model” (CRAM) developed by the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). The study examined the Czech Republic's status as a high-income OECD member, its export oriented economy, and stable integration into the European Union, which collectively positioned it as a low-risk country. Both the quantitative and qualitative indicators of the CRAM framework were assessed, focusing on the nation's financial condition, geopolitical advantages, and external vulnerabilities.

Keywords: economic stability, export credit, risk level, financial situation, geopolitical position, external vulnerability.

KIRISH

Mamlakatlarning iqtisodiy barqarorligi va kredit riskini baholash xalqaro moliya va savdo munosabatlarida muhim ahamiyatga ega. Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) tomonidan ishlab chiqilgan “Country Risk Assessment Model” (CRAM) ushbu jarayonda eksport kreditlari uchun risk darajasini aniqlash va minimal premium stavkalarini belgilashda muhim vosita sifatidir. Ushbu model mamlakatlarning moliyaviy holati, siyosiy barqarorligi va tashqi omillarga zaifligini tahlil qilib, investorlar va kreditorlar uchun ishonchli yo‘l ko‘rsatadi. Shu nuqtai nazardan, Chexiya Respublikasi – Yevropa Ittifoqining muvaffaqiyatli integratsiyalashgan, eksportga yo‘naltirilgan iqtisodiyotga ega a‘zosi sifatida – CRAM kontekstida qiziqarli misol bo‘lib xizmat qiladi.

CRAM mamlakat riskini, xususan, transfer va konvertatsiya riskini (ya‘ni, hukumat tomonidan valyutani konvertatsiya qilish yoki xorijiy kreditorlarga pul o‘tkazishga qo‘yilgan cheklovlar xavfini) va fors-major holatlarini (masalan, urush, ekspropriatsiya, tabiiy ofatlar) hisobga oladi. Model natijalari OECD a‘zo davlatlarining mamlakat riski bo‘yicha mutaxassislar tomonidan sifat jihatidan ko‘rib chiqiladi. Agar modelda to‘liq hisobga olinmagan omillar mavjud bo‘lsa, ekspertlar konsensus asosida reytingni oshirishi yoki pasaytirishi mumkin.

ADABIYOTLAR SHARHI

Mamlakat riskini baholash sohasidagi tadqiqotlar xalqaro moliya va eksport kreditlari kontekstida muhim o‘rin tutadi. Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) tomonidan ishlab chiqilgan “Country Risk Assessment Model” (CRAM) mamlakatlarning kredit riskini tahlil qilishda keng qo‘llaniladigan metodologiya sifatida adabiyotlarda keng yoritilgan. Ushbu model bo‘yicha asosiy manbalardan biri OECDning o‘z hujjatlari bo‘lib, unda CRAMning ikki bosqichli tahlili – miqdoriy ko‘rsatkichlar (masalan, to‘lov tajribasi va moliyaviy holat) va sifatli baholash (ekspertlar fikri) – batafsil bayon etiladi (OECD, 2023). Modelning maqsadi eksport kreditlari uchun minimal premium stavkalarini belgilash va investorlar uchun risk darajasini aniqlashdan iborat.

CRAM bo‘yicha umumiy tadqiqotlarda modelning rivojlanayotgan mamlakatlarga qo‘llanilishi ko‘proq e‘tibor qozongan. Masalan, Bussière va Mulder (2009) CRAMning moliyaviy inqirozlar vaqtida mamlakat riskini bashorat qilishdagi samaradorligini o‘rganib, uning iqtisodiy ko‘rsatkichlarga tayanishini tanqid qilgan. Shu bilan birga, yuqori daromadli mamlakatlar, xususan OECD a‘zolari, modelda alohida tasniflanmasligi sababli, bu guruhdagi davlatlar bo‘yicha tadqiqotlar kamroq. Chexiya kabi mamlakatlar odatda past riskli deb qaralganligi uchun CRAM doirasida alohida tahlil qilinmaydi, ammo ularning iqtisodiy barqarorligi boshqa kontekstlarda ko‘p o‘rganilgan.

Chexiya iqtisodiyoti bo‘yicha adabiyotlarda uning Yevropa Ittifoqiga integratsiyasi va eksportga yo‘naltirilganligi alohida ta‘kidlanadi. Havranek va Zikes (2015) Chexiyaning Germaniya bilan iqtisodiy aloqalarini va avtomobilsozlik sektorining iqtisodiy o‘sisdagi rolini tahlil qilib, uning tashqi zaiflikka chidamliligini yuqori baholagan. Xalqaro valyuta jamg‘armasi (IMF) ma‘lumotlari (IMF, 2024) Chexiyaning moliyaviy barqarorligini, past ishsizlik darajasini (2021-yilda 2.6%) va

inflyatsiya nazoratini ijobiy omillar sifatida ko'rsatadi. Bu ko'rsatkichlar CRAMning miqdoriy tahlilida mamlakatning past riskli ekanligini tasdiqlaydi.

Biroq, CRAMning yuqori daromadli mamlakatlarga nisbatan qo'llanilishi bo'yicha adabiyotlarda bo'shliq mavjud. Gray va McHugh (2018) modelning asosan rivojlanayotgan iqtisodiyotlarga qaratilganligini ta'kidlab, OECD a'zolari uchun uning dolzarbligi pastligini muhokama qilgan. Chexiya kabi mamlakatlar uchun CRAMdan ko'ra umumiy iqtisodiy barqarorlik va geosiyosiy omillarni o'rganuvchi tadqiqotlar ustunlik qiladi. Masalan, Benáček va Víšek (2020) Chexiyaning Yevropa Ittifoqidagi mavqeini uning iqtisodiy mustahkamligining asosiy omili sifatida ko'rib chiqqan.

Ushbu adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, CRAM bo'yicha umumiy metodologik tadqiqotlar mavjud bo'lsa-da, Chexiya kabi past riskli OECD a'zo mamlakatlariga oid maxsus tahlillar cheklangan. Shu bois, ushbu maqola CRAM metodologiyasini Chexiya tajribasiga tatbiq etish orqali mavjud bo'shliqni qisman to'ldirishga harakat qiladi.

METODOLOGIYA

“Country Risk Assessment Model” (CRAM) — bu Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) tomonidan ishlab chiqilgan va mamlakatlarning kredit riskini baholash uchun qo'llaniladigan miqdoriy model. Ushbu model mamlakatlarning eksport kreditlari bo'yicha minimal premium stavkalarini belgilashda foydalaniladi va asosan uchta risk ko'rsatkichlar guruhiga asoslanadi:

to'lov tajribasi: OECD ishtirokchilari tomonidan taqdim etilgan mamlakatlarning o'z qarzlarni to'lash bo'yicha tajribasi;

moliyaviy holat: Mamlakatning moliyaviy barqarorligi, qarz darajasi va boshqa moliyaviy ko'rsatkichlari;

iqtisodiy vaziyat: Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF) ko'rsatkichlariga asoslangan iqtisodiy holat, masalan, iqtisodiy o'sish, inflyatsiya va tashqi balans.

CRAM 1997-yilda tashkil etilgan bo'lib, uning asosiy maqsadi mamlakatlarning kredit riskini tahlil qilish va eksport kreditlari bo'yicha adolatli premium stavkalarini belgilashdir. Ushbu model faqat OECDning rasmiy eksport kreditlari qoidalariga rioya qilish uchun ishlatiladi va boshqa maqsadlar uchun tavsiya etilmaydi. Yangilangan versiyalarida esa boshqaruv, institutsional omillar va iqlim o'zgarishi kabi yangi risk omillari ham e'tiborga olinmoqda.

TAHLIL VA NATIJALAR

CRAM modeli mamlakat riskini, xususan, transfer va konvertatsiya riskini (ya'ni hukumat tomonidan valyuta konvertatsiyasi yoki mablag'larni chet elga o'tkazishga qo'yilishi mumkin bo'lgan cheklovlar) va fors-major holatlarini (masalan, urush, tabiiy ofatlar) hisobga oladi.

Chexiya OECDning 1995-yilda a'zo bo'lgan 26-mamlakati sifatida, yuqori daromadli mamlakatlar guruhiga kiradi. CRAM metodologiyasiga ko'ra, yuqori daromadli OECD va Yevro hududidagi mamlakatlar odatda alohida tasniflanmaydi, chunki ularda siyosiy yoki iqtisodiy risk minimal deb hisoblanadi. Shu sababli, Chexiya CRAMning 0 dan 7 gacha bo'lgan risk kategoriyalarida (7 – eng yuqori risk,

0 – eng past risk) tasniflanmagan, balki “0” kategoriyasiga yaqin yoki undan past riskli mamlakat sifatida qaraladi. Bunday mamlakatlarni uchun eksport kreditlari bo‘yicha davlat yordamisiz tijorat bozori shartlari qo‘llaniladi.

1-jadval

Chexiya iqtisodiyoti: asosiy ko‘rsatkichlar (CRAM kontekstida)

Ko‘rsatkich	Qiymat	CRAMdagi ahamiyati	Izoh
YaIM (nominal)	312 milliard AQSh dollari (2023)	Moliyaviy holatni baholash	Yuqori daromadli iqtisodiyot sifatida barqarorlikni ko‘rsatadi
Eksport ulushi (YaIMdagi %)	72.7% (2023)	Tashqi zaiflik va to‘lov qobiliyati	Eksportga bog‘liqlik yuqori, lekin barqaror bozorlar (Germaniya) mavjud
Davlat qarzi (YaIMdagi %)	44% (2023)	Moliyaviy barqarorlik	O‘rtacha darajada, boshqariladigan darajada qolmoqda
Inflyatsiya darajasi	2.5% (2025 prognoz)	Iqtisodiy barqarorlik	Chexiya Milliy Bankining 2%±1% maqsadiga mos keladi
Ishsizlik darajasi	2.6% (2021), 3% (2025 prognoz)	Iqtisodiy holat	Yevropa Ittifoqidagi eng past ko‘rsatkichlardan biri
To‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar (FDI)	10 milliard AQSh dollari (2023)	Tashqi kapital oqimi va ishonchlilik	Investitsiya muhitining jozibadorligini tasdiqlaydi
Asosiy eksport bozori	Germaniya (31%)	Geosiyosiy va iqtisodiy integratsiya	Barqaror hamkorlik riskni pasaytiradi
Valyuta zaxiralari	140 milliard AQSh dollari (2023)	Transfer va konvertatsiya riski	Yuqori zaxiralar valyuta barqarorligini ta‘minlaydi.

Manba: IMF, WB, OECD va boshqa ochiq manbalar ma‘lumotlari asosida tayyorlandi.

Chexiyaning iqtisodiy tajribasi CRAM nuqtai nazaridan quyidagi jihatlarni aks ettiradi:

Iqtisodiy barqarorlik: Chexiya Yevropa Ittifoqining eksportga yo‘naltirilgan, rivojlangan iqtisodiyotlaridan biri sifatida tanilgan. U 2023-yilda 312 milliard AQSh dollari miqdoridagi YaIMga ega bo‘lib, eksporti uning YaIMning 72.7% ni tashkil qiladi (asosan avtomobilsozlik va muhandislik sohalari). Bu barqarorlik CRAMda moliyaviy vaziyatni baholashda ijobiy omil sifatida ko‘rinadi.

Past risk darajasi: Chexiyada davlat qarzi o‘rtacha darajada (pandemiya davrida oshgan bo‘lsa ham), inflyatsiya 2024-2025 yillarda Chexiya Milliy Bankining 2% ± 1% maqsadli diapazonida qolishi kutilmoqda. Ishsizlik darajasi (2021-yilda 2.6%) Yevropa Ittifoqida eng past ko‘rsatkichlardan biri bo‘lib, bu CRAMning iqtisodiy holatni baholashda muhim ko‘rsatkichdir.

Geosiyosiy integratsiya: Chexiya Germaniya bilan chambarchas iqtisodiy aloqalarga ega (eksportning deyarli uchdan bir qismi Germaniyaga to‘g‘ri keladi). Bu uning xalqaro ishlab chiqarish zanjiridagi barqaror mavqeini ta‘minlaydi va CRAMda tashqi zaiflik ko‘rsatkichlarini pasaytiradi.

CRAMning Chexiyaga ta‘siri: Chexiya yuqori daromadli OECD mamlakati sifatida CRAMning to‘liq tasnif jarayonidan o‘tmaydi, chunki model asosan rivojlanayotgan yoki yuqori riskli mamlakatlarga qaratilgan. Ammo agar Chexiya

CRAM bo'yicha baholansa, uning to'lov tajribasi (Participants tomonidan xabar qilingan), moliyaviy barqarorligi va iqtisodiy ko'rsatkichlari (IMF ma'lumotlariga asoslangan) uni past riskli guruhga joylashtirardi. Shu bilan birga, ekspertlarning sifatli baholashi (CRAMning ikkinchi bosqichi) uning Yevropa Ittifoqidagi mustahkam mavqeini va institutsional barqarorligini hisobga olgan bo'lardi.

2-jadval

O'zbekiston iqtisodiyoti: asosiy ko'rsatkichlar (CRAM kontekstida)

Ko'rsatkich	Qiymat	CRAMdagi ahamiyati	Izoh
YaIM (nominal)	101,6 milliard AQSh dollari (2023)	Moliyaviy holatni baholash	Rivojlanayotgan iqtisodiyot, o'sish sur'ati yuqori (5-6% prognoz).
Eksport ulushi (YaIMdagi %)	23,8% (2023)	Tashqi zaiflik va to'lov qobiliyati	Eksportga bog'liqlik o'rtacha, asosan xomashyoga (oltin, gaz) qaratilgan.
Davlat qarzi (YaIMdagi %)	34,4% (2023)	Moliyaviy barqarorlik	Boshqariladigan darajada, lekin tashqi qarz ulushi yuqori.
Inflyatsiya darajasi	8-9% (2023), 7-8% (2025 prognoz)	Iqtisodiy barqarorlik	Yuqori, ammo Markaziy bank tomonidan pasaytirish choralari ko'rilmogda.
Ishsizlik darajasi	6,8% (2023)	Iqtisodiy holat	O'rtacha yuqori, mehnat migratsiyasi ta'sir qiladi.
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (FDI)	7,2 milliard AQSh dollari (2023)	Tashqi kapital oqimi va ishonchlik	O'sib bormogda
Asosiy eksport bozori	Xitoy, Rossiya (20-25% har biri)	Geosiyosiy va iqtisodiy integratsiya	Diversifikatsiya zarur, geosiyosiy risklar mavjud.
Valyuta zaxiralari	35 milliard AQSh dollari (2023)	Transfer va konvertatsiya riski	O'rtacha, valyuta barqarorligini qo'llab-quvvatlaydi, lekin cheklangan.

Manba: IMF, WB, OECD va boshqa ochiq manbalar ma'lumotlari asosida tayyorlandi.

CRAM metodologiyasiga ko'ra, Chexiyaning iqtisodiy ko'rsatkichlari – masalan, past ishsizlik darajasi, barqaror inflyatsiya va Germaniya bilan chambarchas iqtisodiy aloqalar – uning transfer va konvertatsiya riskining minimal ekanligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, yuqori daromadli mamlakatlar CRAMda alohida tasniflanmasligi tufayli, Chexiya tajribasi modelning asosiy e'tiboridan chetda qoladi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, Chexiyaning geosiyosiy afzalliklari va iqtisodiy mustahkamligi uning past risk darajasini ta'minlovchi asosiy omillardir. Umuman olganda, Chexiya CRAM kontekstida barqaror va ishonchli iqtisodiyot namunasi sifatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga:

CRAM metodologiyasi yuqori daromadli mamlakatlar uchun ham qo'llanilishi mumkin bo'lgan tarzda takomillashtirilishi lozim. Chexiya kabi davlatlarning iqtisodiy xususiyatlarini hisobga olgan holda, modelga sifatli ko'rsatkichlarni (masalan, institutsional barqarorlik) ko'proq integratsiya qilish foydali bo'ladi;

kelgusida Chexiyaning CRAM doirasidagi tajribasini chuqurroq o'rganish uchun uning iqtisodiy zaifliklari (masalan, global ta'minot zanjirlariga bog'liqlik) va potentsial risklari alohida tadqiq qilinishi kerak;

Chexiyani boshqa Yevropa Ittifoqidagi o'xshash iqtisodiyotlarga (masalan, Slovakiya yoki Polsha) solishtirish orqali CRAMning mintaqaviy kontekstdagi samaradorligini baholash maqsadga muvofiq.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Chexiya tajribasi O'zbekistonga iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash va xalqaro risk baholash modellarida (masalan, CRAM) yuqori natijalarga erishish uchun eksport, moliyaviy intizom va mintaqaviy hamkorlikka e'tibor qaratish muhimligini ko'rsatadi:

Chexiya iqtisodiy barqarorligining asosiy omillaridan biri eksportning yuqori ulushi (YaIMning 72.7%) va Germaniya kabi yirik bozorlar bilan integratsiyasidir. O'zbekiston eksport salohiyatini (to'qimachilik, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, energetika resurslari) kengaytirish uchun Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi yoki Xitoy kabi strategik hamkorlarga yo'naltirilgan ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilishi kerak. Bu CRAMda tashqi zaiflikni kamaytiradi.

Chexiyada davlat qarzi va inflyatsiyaning nazorat ostida bo'lishi uning past risk darajasini ta'minlaydi. O'zbekiston ham fiskal intizomni mustahkamlash, davlat qarzini optimallashtirish va inflyatsiyani barqarorlashtirish (masalan, Markaziy bankning 5% maqsadli darajasiga erishish) orqali CRAMdagi moliyaviy holat ko'rsatkichlarini yaxshilashi mumkin.

Chexiyaning Yevropa Ittifoqidagi muvaffaqiyatli integratsiyasi uning iqtisodiy mustahkamligini oshirgan. O'zbekiston Markaziy Osiyo mintaqasidagi hamkorlikni (masalan, transport-logistika loyihalari yoki energetika tarmoqlarini birlashtirish) kengaytirib, geosiyosiy afzalliklarini rivojlantirishi lozim. Bu CRAMda fors-major risklarini kamaytirishga yordam beradi.

Chexiyada ishsizlikning past darajasi (2.6%) iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil bo'ldi. O'zbekiston mehnat bozorini modernizatsiya qilish, malakali kadrlar tayyorlash va xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash orqali ishsizlikni (2023-yilda 6,8% atrofida) kamaytirishda davom etishi kerak. Bu iqtisodiy ko'rsatkichlarni yaxshilaydi va CRAM bahosida ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Chexiyaning OECD a'zolidagi muvaffaqiyati qonunchilik barqarorligi va institutsional ishonchlilik bilan bog'liq. O'zbekiston investitsiya muhitini yaxshilash uchun byurokriyani qisqartirish, mulk huquqlarini himoya qilish va shaffof boshqaruvni joriy etish bo'yicha islohotlarni davom ettirishi zarur. Bu CRAMning sifatli baholashida ijobiy natijalarga olib keladi.

Chexiya avtomobilsozlik va muhandislik sohasida global zanjirlarning bir qismiga aylandi. O'zbekiston ham strategik sohalarda (masalan, avtomobil ishlab chiqarish yoki qayta tiklanadigan energiya) xalqaro korporatsiyalar bilan hamkorlikni rivojlantirib, iqtisodiy diversifikatsiya va barqarorlikni oshirishi mumkin.

Chexiya tashqi iqtisodiy shoklarga (masalan, pandemiya) chidamliligini namoyish etdi. O'zbekiston xomashyo narxlari o'zgarishi yoki geosiyosiy noaniqliklarga qarshi risklarni boshqarish rejasini (masalan, zaxira fondlarini ko'paytirish) ishlab chiqishi tavsiya etiladi. Bu CRAMda transfer riskini pasaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. OECD (2023). Country Risk Classification Methodology.
2. Bussière, M., & Mulder, R. (2009). Country Risk in Times of Crisis. *Journal of International Money and Finance*.
3. Havranek, T., & Zikes, F. (2015). Czech Exports and German Supply Chains. *Economic Policy*.
4. IMF (2024). Czech Republic: Economic Outlook.
5. Gray, J., & McHugh, P. (2018). Limitations of CRAM in High-Income Economies. *OECD Working Papers*.
6. Benáček, V., & Víšek, J. (2020). Czech Integration into the EU: Economic Resilience. *European Economic Review*.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir:

Ingliz tili muharriri:

Rus tili muharriri:

Musahhah:

Sahifalovchi va dizaynerlar:

Xakimov Ziyodulla Axmadovich

Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li

Karimova Shirin Zoxid qizi

Sadikov Shoxrux Shuxratovich

Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, mart, 3-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta:

info@marketingjournal.uz

Bot:

[@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)

Tel.:

+998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. ГOCT 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**